

Handläggare:
Mats Sylwan
08-508 31 928

Till
Kulturnämnden

KuN 2010-05-20
Nr 13

Svar på skrivelse från Madeleine Sjöstedt (FP) m. fl, Birgitta Holm (M) m.fl och Cecilia Önfeldt (C) om att förse Gunnar och Alva Myrdals verk med Creative Commons licens

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

1. **att** kulturförvaltningen får i uppdrag att förteckna verk som staden äger rättigheterna till av Alva och Gunnar Myrdals litterära kvarlåtenskap.
2. **att** med utgångspunkt från denna förteckning utfärda s.k. Creative Commons licenser med beteckningen CC-BY-SA till dessa verk.

Sammanfattning

I skrivelsen ombeds kulturförvaltningen att till kulturnämnden 20 maj 2011 lämna förslag till hur Stockholms stad kan förse efterfrågade verk av Gunnar och Alva Myrdal med lämplig Creative Commons licens, ett system för att fritt tillgängliggöra upphovsskyddade verk digitalt. Kulturförvaltningen delar skrivelsens uppfattning om att staden som rättighetsägare ska förse upphovsrättsligt verifierade titlar med Creative Commons licenser med beteckningen CC-BY-SA, en licens som medger bearbetning och kommersiellt nyttjande.

Underlag för beslut

Skrivelse från Madeleine Sjöstedt (FP) m.fl., Birgitta Holm (M) m.fl. samt Cecilia Önfelt (C)

Berit Svedberg
Kulturdirektör

UTLÅTANDE

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom nämndsekretariatet i samråd med Stadsbiblioteket, Stadsmuseet och stadsledningskontorets juridiska avdelning.

Skrivelsen

Skrivelsen pläderar för ökad tillgänglighet till information för Stockholms medborgare. Som exempel på denna redan pågående utveckling nämns det 2010 lanserade e-arkivet samt öppna källkoder. Öppenheten föreslås även gälla kulturpolitiska områden som kulturarv och upphovsrätt. I det senare fallet har Stockholm som rättighetsägare till Alva och Gunnar Myrdals litterära kvarlåtenskap möjlighet att i handling visa prov på denna öppenhet genom att göra verken tillgängliga digitalt och med fri förfoganderätt. Skrivelsen föreslår därför att kulturförvaltningen får i uppdrag att återkomma med ett förslag om hur staden härnäst kan förse efterfrågade verk av makarna Myrdal med lämplig Creative Common licens.

Bakgrund

Nuvarande rättighetssituation

Stockholms stad äger sedan 1987 rättigheterna till Alva och Gunnar Myrdals samlade verk, en uppgift som lagts på kulturförvaltningen att hantera. Förfrågningar om utgivning har mestadels kommit från universitetsförlag och vetenskapliga tidskrifter som önskar publicera artiklar. Även avsnitt ur makarnas gemensamma arbeten efterfrågas som bidrag i antologier.

Det senaste exemplet på en fullständig återutgivning går tillbaks till 1999 då ett kinesiskt universitetsförlag köpte utgivningsrätten till Gunnar Myrdals "Asian drama" mot en royalty på 100 USD och 10 friexemplar på vardera engelska och kinesiska. Dessförinnan hade förlaget Nya Doxa 1997 vunnit en upphandling om att ge ut "Kris i befolkningsfrågan" mot en royalty på 16 kr per såld bok. I båda fallen var ensamrätten för utgivningarna fem år.

Kulturförvaltningens policy har annars varit att upplåta utgivningsrätten kostnadsfritt i de fall förfrågningarna handlat om artiklar eller avsnitt av tidigare utgivningar. Motivet till detta har varit att främja utgivningen och tillgången till

makarna Myrdals produktion men det har också inneburit att kostnaderna för hanteringen av rättighetsinnehavet vida överstigit det ekonomiska utbytet.

Creative Commons

Frågan om att tillgängliggöra makarna Myrdals verk digitalt aktualiserades i januari 2011 då Lars Aronsson (programmerare, konsult och skapare av projekt Runeberg som samlar och digitaliserar icke upphovsrättsskyddad nordisk litteratur) hörde av sig till kulturförvaltningen med en förfrågan om att få ge ut Gunnar Myrdals bok "Hur styrs landet" digitalt med så kallad "Creative commons" licens.

Creative Commons är en ideell organisation vars syfte är att hjälpa de som skapar och vill dela med sig (helt eller delvis) av sina verk. Detta genomförs rent praktiskt genom ett system av licenser. Den som skapat verket, upphovsmannen (eller ägaren till upphovsrätten), väljer vilka friheter hon eller han vill att verket skall ha och får ett licensavtal som passar hennes eller hans önskemål.

Kulturnämnden fattade den 27 oktober 2009 beslut om att förse delar av Stadsarkivets och Stadsmuseets digitaliserade material med Creative Commons licenser. Implementeringen av detta beslut har dock dröjt då rättighetssituationen är betydligt mer komplicerad på bildområdet än i fallet med makarna Myrdals efterlämnade verk där staden kan agera utan att det får ekonomiska konsekvenser för andra aktörer och intressen.

Juridiska aspekter på stadens upphovsrätt

Stadsledningskontoret gjorde 1996 en genomgång (Dnr 19960912b) av de rättsliga aspekterna på upphovsrätten till makarna Myrdals litterära verk. Genomgången sammanfattas med att "det torde vara kulturnämnden som har upphovsrätten till makarna Myrdals litterära verk. Det bör dock uppmärksammas att det finns en möjlighet, även om den är mycket liten, att makarna under sin livstid har överlåtitt/upplåtitt viss rätt till något/några av sina litterära verk till någon annan än AGM-stiftelsen/fonden. Detta kan inte bedömas utifrån det material som nu finns tillgängligt i ärendet. Innan kulturnämnden tar ställning till om den har för avsikt att medge någon utgivning bör ett förtydligande krävas vilket/vilka verk som avses i de framställningar som tillställs kulturförvaltningen."

I samrådet med stadsledningskontorets juridiska avdelning inför detta ärende har juristerna där understrukit vikten av att upphovsrätten till de licenser som staden

ger måste vara verifierade. Kulturförvaltningen har därför bett Arbetarrörelsens arkiv medverka till att ta fram en dokumentation över de titlar som tillskrivs stadens upphovsrätt. De verk som är aktuella ska vara publicerade vilket innebär att privata brev, tal eller annat opublicerat material inte ingår i stadens rättigheter.

Stadsbibliotekets behov av e-böcker

Det är idag enkelt att digitalisera äldre litteratur och att producera e-böcker, men svenska förlag har i liten utsträckning gjort detta. Andra aktörer har problem med att få tag på upphovsrättsinnehavare. Samtidigt som Stockholms befolkning i allt högre grad efterfrågar litteratur i digitalt format finns det få svenska e-böcker. Stadsbiblioteket arbetar därför med att öka tillgången till ett brett utbud av e-böcker och andra digitala texter. Idag kommer det svenska utbudet från företaget Elib, som ägs av de fyra största förlagen i Sverige. De är försedda med ett upphovsrätligt digitalt skydd, drm-skydd, som har den nackdelen att många låntagare inte klarar att läsa e-böckerna.

Stockholms stadsbibliotek har tagit fram en digital publiceringsplattform för att kunna låna ut fria e-medier som inte har ett krångligt drm-skydd. Makarna Myrdals böcker kan därför på ett enkelt och användarvänligt sätt nå ut till hela Stockholms befolkning genom Stadsbibliotekets mobila webb och kommande webb för datorer. E-böckerna produceras för att kunna läsas i olika typer bärare som mobiler, läsplattor och datorer. Stadsbiblioteket avser att producera makarna Myrdals verk som e-böcker när frågan om Creative Commons licenser är löst

Kulturförvaltningens synpunkter

Alva och Gunnar Myrdals vetenskapliga och samhällsdebatterande produktion är historia inom både socialpolitik och ekonomi vilket ger den ett stort värde för institutioner inom det akademiska fältet. Men böcker som "Kris i befolkningsfrågan", "Ett amerikanskt dilemma" eller "Asian drama" fungerar också som referenspunkter i den samtida politiska debatten och det finns därmed ett värde i att göra dem tillgängliga för bredare läsargrupper.

Efterfrågan på att ge ut makarna Myrdals verk har dock minskat under senare år och det finns enligt förvaltningen skäl att överväga nya former för stadens förvaltarskap av upphovsrätten. Kulturförvaltningen delar därför skrivelsens uppfattning om att staden som ägare av Gunnar och Alva Myrdals litterära kvarlåtenskap ska förse upphovsrättsligt verifierade titlar med Creative Commons licenser med beteckningen CC-BY-SA . Förvaltningen gör sitt ställningstagande utifrån följande aspekter:

Staden och kulturnämnden/förvaltningen arbetar för ökad öppenhet och tillgänglighet inom kulturens alla områden. Att som rättighetsägare lägga Creative Commons licenser på Gunnar och Alva Myrdals litterära verk innebär ökad tillgänglighet till verken och utgör ett konkret exempel på hur staden kan tillämpa denna öppenhet. Med fortsatt analog spridning efter att förlag ansöker om utgivningsrätten hos kulturförvaltningen kommer publiceringen av verken med all sannolikhet att minska i omfattning. Fri digital tillgång kan vara ett sätt att öka intresset för böcker, artiklar och uppsatser som har haft avgörande inflytande i den debatt som har format det svenska samhället.

En mer krass synpunkt är att en licensgivning skulle minska administrationen kring rättighetsinnehavet.

Creative Commons licens CC-BY-SA är en licens som medger bearbetning och kommersiellt nyttjande vilket innebär att:

- licenstagaren har rätt att använda verket (dela, kopiera, distribuera och sända)
- skapa bearbetningar (göra om, modifiera och bygga vidare)

I licensen ingår följande villkor:

- Erkännande – användaren måste uppge upphovsmannen och /eller licensgivaren på det sätt de (d.v.s. kulturförvaltningen) anger men inte på ett sätt som antyder att de godkänner eller rekommenderar användningen av verket.
- Dela lika – Den som ändrar, bearbetar eller bygger vidare på verket får endast distribuera resultatet under samma licens eller en liknande licens som denna.
- Undantag från licensen kan ges av upphovsrättsinnehavaren

SLUT

Bilaga:

Skrivelse från Madeleine Sjöstedt (FP) m.fl., Birgitta Holm (M) m.fl. samt Cecilia Önfelt (C)

